

VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJOS 2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS PRISTATYMAS

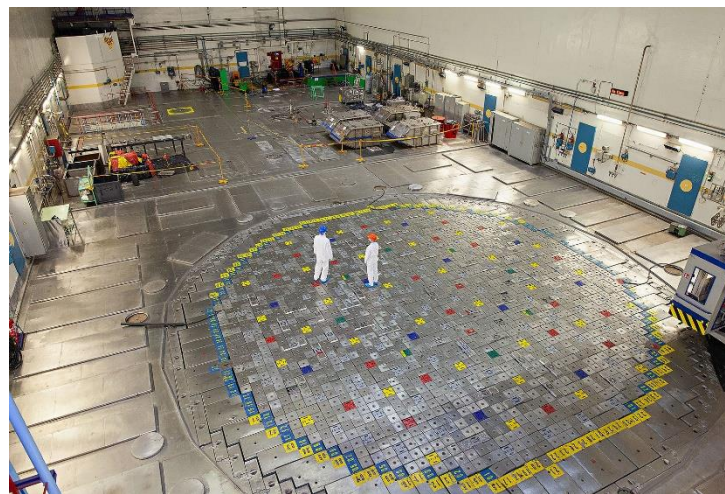
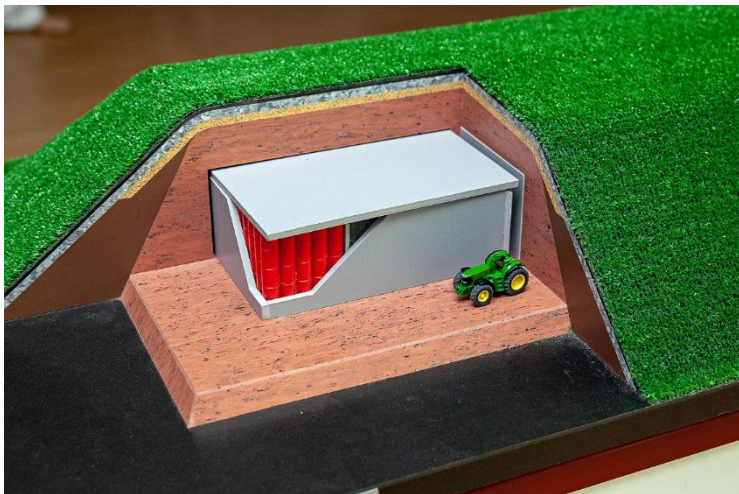
Michail Demčenko

Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininkas

2021 m. kovo 17 d.

VATESI MISIJA IR VIZIJA

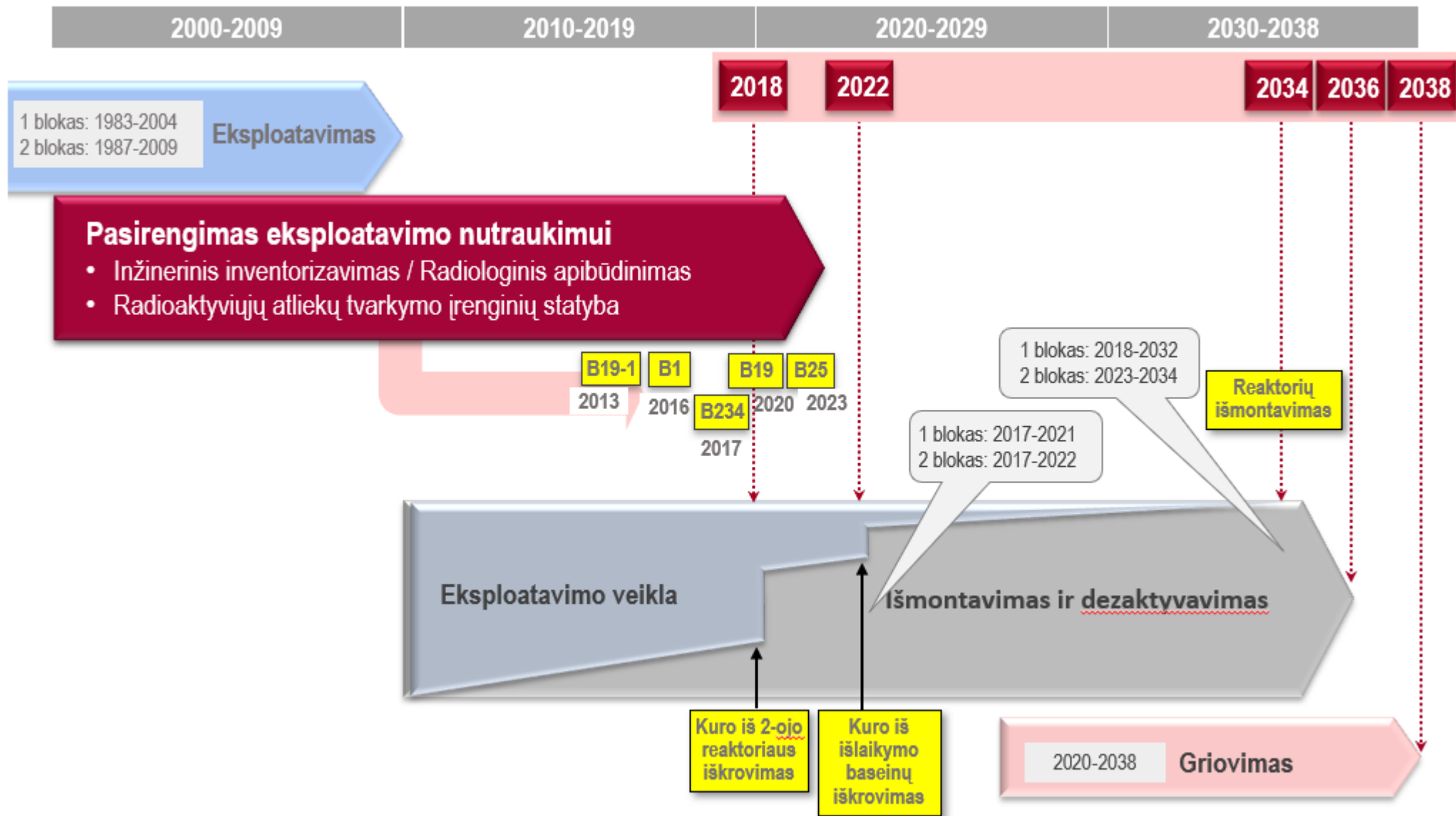
- **VATESI misija** – vykdyti branduolinės energetikos objektų ir veiklos, susijusios su branduolinėmis bei branduolinio kuro ciklo medžiagomis, saugos valstybinį reglamentavimą ir priežiūrą, siekiant apsaugoti visuomenę ir aplinką nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio.
- **VATESI vizija:**
 - **Visuomenė ir aplinka** – patikimai apsaugotos pagal aukščiausius šiuolaikinius saugos standartus;
 - **Branduolinės energetikos saugos reguliavimas** – aiškus ir teisingas;
 - **Darbas VATESI** – garbingas, vertinamas ir motyvuojantis.

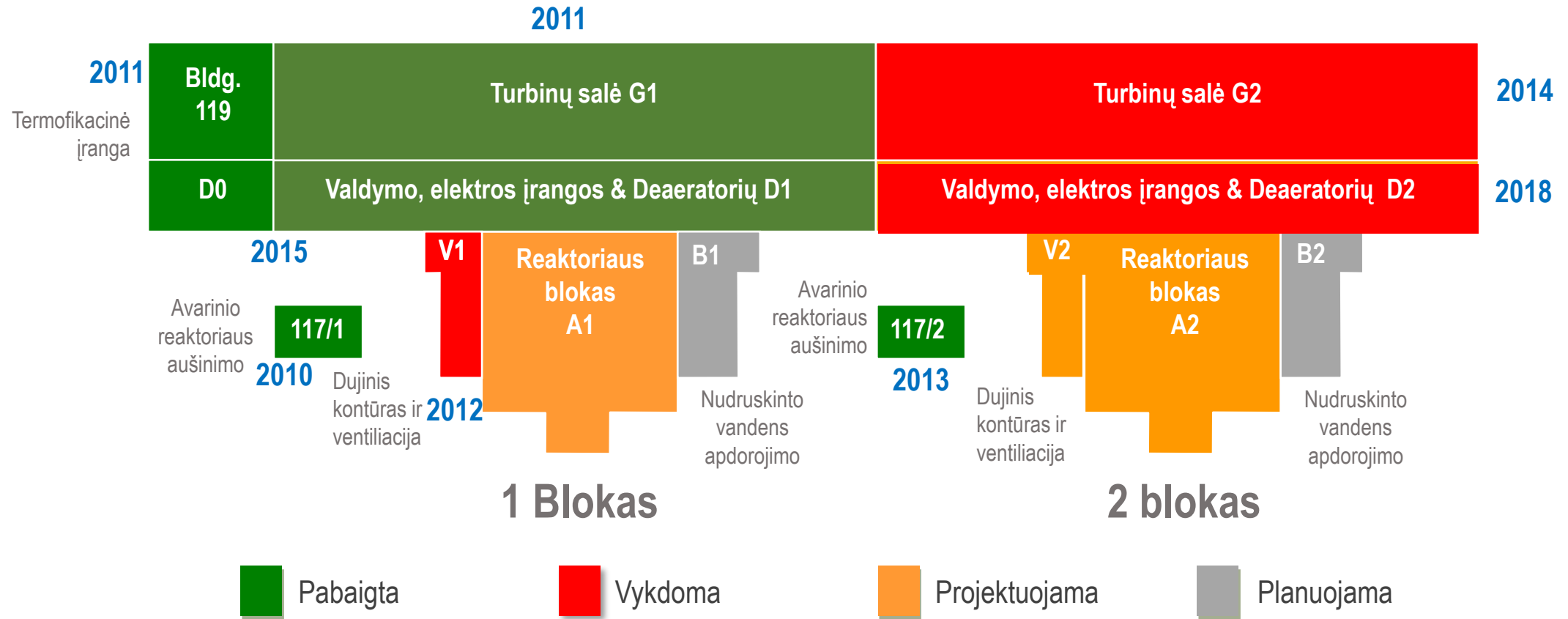
RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIAI ŠALIA IGNALINOS AE

IGNALINOS AE EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO GRAFIKAS

IGNALINOS AE ĮRANGOS IŠMONTAVIMAS

Metai, kuriais VATESI. suderino eksploatavimo nutraukimo projektą.

2020 m. Ignalinos AE buvo išmontuota virš 4,2 tūkst. tonų įrangos bei 3,5 tūkst. tonų betono atliekų.

Iš viso nuo 2010 m. buvo išmontuota beveik 64 tūkst. tonų įrangos ir betono atliekų.

Iki eksploatavimo nutraukimo pabaigos 2038 m. Ignalinos AE liko išmontuoti 108 tūkst. tonų įrangos.

GALUTINAI SUSTABDYTŲ IGNALINOS AE 1-OJO ir 2-OJO BLOKŲ IR JŲ EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS PRIEŽIŪRA

2020 m. VATESI išnagrinėjo ir suderino:

- atnaujintą Ignalinos AE galutinio eksploatavimo nutraukimo planą;
- 2-ojo energijos bloko reaktoriaus avarinio aušinimo pastato inžinerinių sistemų ir likusių įrenginių išmontavimo technologinį projektą;
- Ignalinos AE 1-ojo energijos bloko turbinų salės įrangos išmontavimo ir dezaktyvavimo darbų įvykdymo ataskaitą;
- radionuklidų išmetimo iš Ignalinos AE į aplinką planą;
- fizinės saugos sistemos efektyvumui įvertinti pažeidėjų veiksmų scenarijų projektą ir kt. dokumentus.

MAIŠIAGALOS RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ SAUGYKLOS SAUGOS PRIEŽIŪRA IR EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS VERTINIMAS

2020 m. VATESI išnagrinėjo ir suderino:

- Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo paraišką;
- Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą ir eksploatavimo nutraukimo techninio projekto aprašą;
- radiacinės saugos programą;
- radionuklidų išmetimo į aplinką planą;
- eksploatavimo nutraukimo bendrųjų duomenų sąvadą;
- suskirstymo į apsaugos zonas analizės dokumentus ir kt. dokumentus.

PANAUDOTO BRANDUOLINIO KURO SAUGOS PRIEŽIŪRA

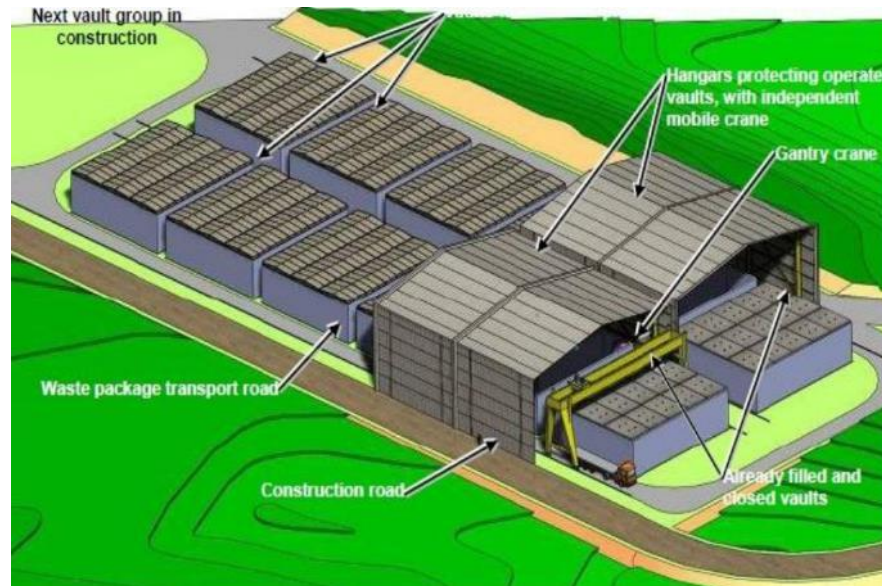
- Iš Ignalinos AE 1-jo energijos bloko visas nepažeistas panaudotas branduolinis kuras buvo išvežtas 2020 m. rugpjūčio mėn.
- Šiuo metu iš Ignalinos AE 2-jo energijos bloko į laikinąją saugyklą buvo išvežtos paskutinės nepažeisto panaudoto branduolinio kuro rinklės.
- Išvežus nepažeistą kurą, 2020 m. rugsėjo mėn. Ignalinos AE 1-jo energijos bloke prasidėjo pažeisto kuro tvarkymo darbai. Šiuo metu iš bloko jau yra išvežti 7 ir laikinojoje saugykloje pastatyti 6 konteineriai su pažeistu kuru (7-as užvirinamas ir artimiausiu metu bus pastatytas savo vietoje). Pažeistas kuras iš viso užims 22 konteinerius ir į laikinąją saugyklą bus išvežtas iki 2022 m. pabaigos.

RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIŲ STATYBOS IR EKSPLOATAVIMO SAUGOS PRIEŽIŪRA

2020 m. VATESI išnagrinėjo ir suderino:

- VATESI išnagrinėjo ir suderino Kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo iš esamų saugyklų (157 ir 157/1 statiniai) ir išankstinio rūšiavimo komplekso (B2-2 projektas) saugą pagrindžiančius dokumentus;
- Laikinosios panaudoto branduolinio kuro saugyklos (PBKS-2) saugą pagrindžiančius dokumentus;
- Trumpaamžių labai mažai radioaktyviųjų atliekų atliekyno (B19-2 projektas) saugą pagrindžiančius dokumentus;
- Trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyviųjų atliekų atliekyno (B25 projektas) saugą pagrindžiančius dokumentus ir kt. dokumentus.

BRANDUOLINIO GINKLO NEPLATINIMO ĮSIPAREIGOJIMŲ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

2020 m. VATESI atliko šiuos darbus:

- tikrino tiesiogiai Europos Komisijai atsiskaitančių branduolinių medžiagų turėtojų teikiamas ataskaitas ir deklaracijas;
- konsultavo jas teikiančius ūkio subjektus;
- Europos Komisijai teikė ataskaitas ir deklaracijas už branduolines medžiagas, kurias ūkio subjektai apskaito VATESI branduolinių medžiagų balanso zonoje;
- įgyvendinant trišalio garantijų susitarimo papildomąjį protokolą, Europos Komisijai bei TATENA teikė deklaracijas apie branduolinės energijos panaudojimą ir kitus su branduolinio kuro ciklu susijusius mokslinius tyrimus ar taikomąją veiklą Lietuvoje;
- 2020 m. kartu su kitomis institucijomis vykdė strateginių prekių kontrolę ir teikė išvadas dėl dvejopo naudojimo prekių eksporto. 2020 m. VATESI pateikė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai 53 išvadas dėl tokių prekių eksporto.

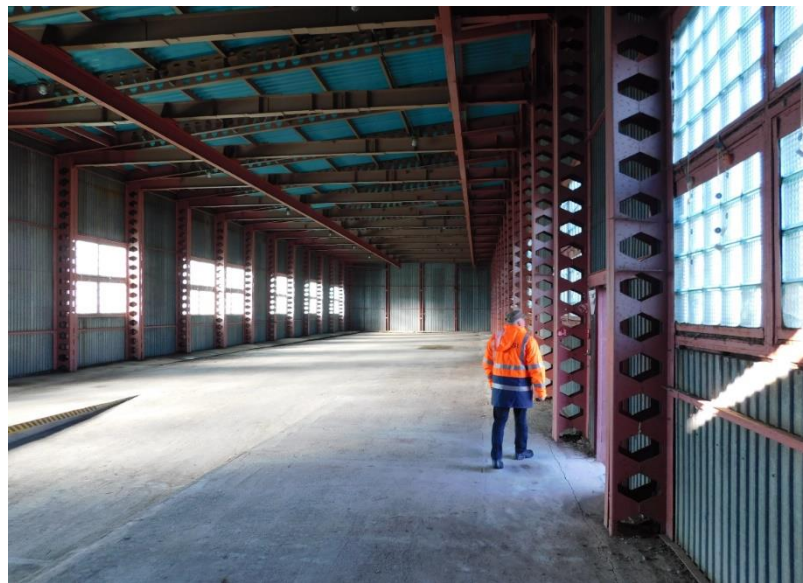

ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PATIKRINIMAI

2020 m. VATESI specialistai atliko 54 ūkio subjektų veiklos patikrinimus:

- 46 patikrinimai buvo atlikti VĮ IAE;
- Po 1 patikrinimą buvo atlikta UAB „Baltic Radiation Control“, UAB „Eldermonta“, UAB „Cheminė apsauga“, UAB „Lakmalit“, UAB „Ekobana“, UAB „Interlux“, UAB „Fima“ ir UAB „SMT Group“.

2020 m. atliktų patikrinimų metu buvo nustatyti 6 pažeidimai (taikyta poveikio priemonė – privalomas vykdyti nurodymas pašalinti pažeidimus), 9 mažareikšmiai teisės aktų reikalavimų pažeidimai (taikyta poveikio priemonė – žodinė pastaba) ir 2 gerosios praktikos neatitiktys.

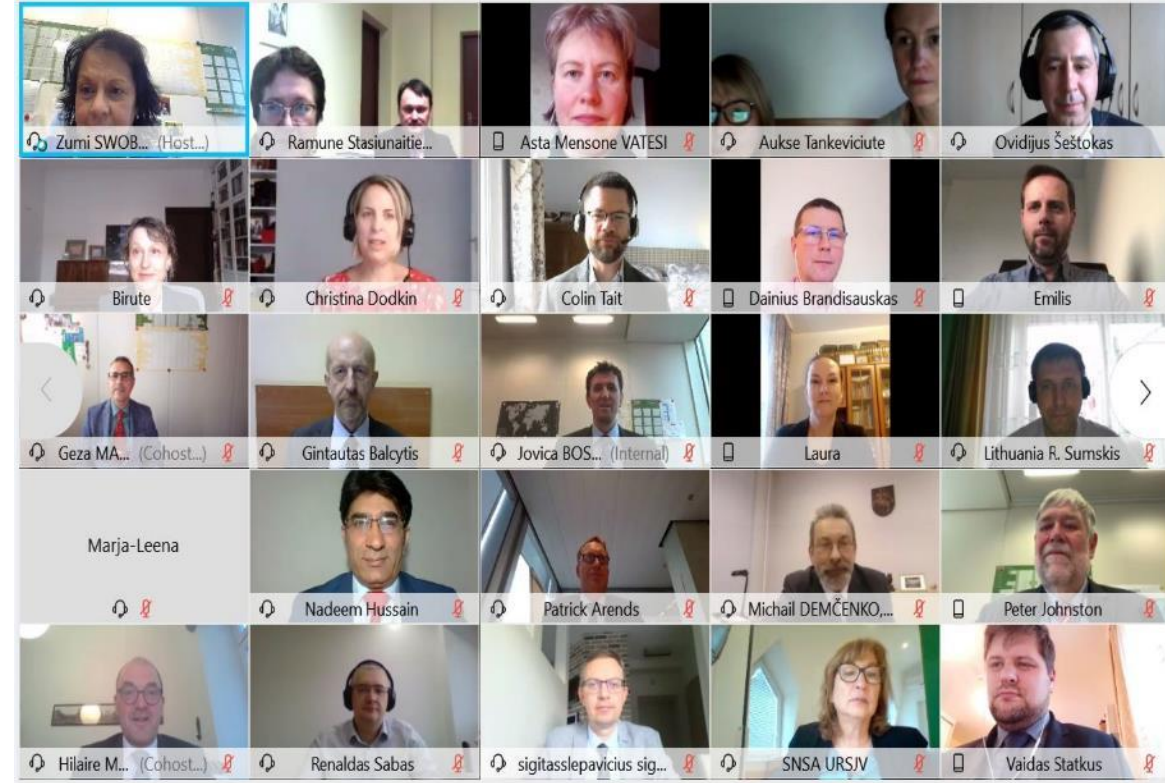

DALYVAVIMAS NAGRINĖJANT BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMĄ STATOMOJE BALTARUSIJOS AE

- 2020 m. Lietuvos specialistai aktyviai dalyvavo Europos branduolinę saugą reguliuojančių institucijų grupės (ENSREG) organizuotoje Baltarusijos AE streso testų rezultatų įgyvendinimo veiksmų plano peržiūroje;
- 2021 m. kovo 3 d. ENSREG plenariniame susitikime buvo patvirtinta preliminarinė streso testų rekomendacijų įgyvendinimo Baltarusijos AE peržiūros ataskaita. Ataskaitoje pabrėžiama, kad didesnė dalis (mažiausiai 21 iš 29) rekomendacijų dar nėra įgyvendinta, kad visos rekomendacijos yra svarbios ir turi būti įgyvendintos kaip galima greičiau ir kad nei pats streso testų procesas, nei atskirų ar visų rekomendacijų įgyvendinimas negali būti naudojami kaip Baltarusijos AE eksploatavimo saugos pagrindimas. Likusių rekomendacijų įgyvendinimo peržiūra turi įvykti vėliau šiais metais ir periodiškai tęstis kol visos rekomendacijos bus įgyvendintos.
- 2020 m. ir toliau per Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją VATESI tęsė susirašinėjimą su Baltarusijos ekstremaliųjų situacijų ministerija (ESM) – buvo kartojami jau anksčiau užduoti ar nauji saugos klausimai (dėl aikštelės parinkimo ir įvertinimo, Baltarusijos AE projekto atsparumo didelio komercinio lėktuvo sudužimo poveikiui, tikimybinio saugos vertinimo ir kiti).
- 2020 m. gegužės 25 d. VATESI su ESM pasirašė susitarimą dėl ankstyvojo pranešimo apie branduolinę avariją ir keitimosi informacija apie branduolinės energetikos objektus ir branduolinės energetikos veiklą, kuris įpareigoja abi šalis nedelsiant pranešti apie branduolines ir radiologines avarijas jų teritorijoje, taip pat suteikia galimybę prireikus kreiptis į Baltarusiją pateikti Lietuvai aktualią informaciją apie objektų saugos būklę.

AUKŠTAS LIETUVOS REGULIAVIMO SISTEMOS ĮVERTINIMAS

- 2020 m. VATESI tinkamai pasirengė ir kartu su Radiacinės saugos centro ir Energetikos ministerijos atstovais sėkmingai bendradarbiavo su TATENA ekspertais 2020 m. lapkričio 16 – gruodžio 2 d. Lietuvoje vykusios Branduolinės ir radiacinės saugos reglamentavimo ir priežiūros sistemos tarptautinio vertinimo pakartotinės misijos (angl. Integrated Regulatory Review Service follow-up mission) metu.
- Misijos išvada – Lietuva padarė esminę pažangą ir pagerino branduolinės ir radiacinės saugos reglamentavimo infrastruktūrą. Iš 59-ių rekomendacijų ir pasiūlymų, pateiktų Lietuvai 2016 metais TATENA pagrindinės IRRS misijos metu, 57-ios rekomendacijos ir pasiūlymai yra tinkamai įgyvendinti.
- Teigiami misijos rezultatai yra svarbūs ir todėl, kad ši misija buvo pirmoji TATENA branduolinės ir radiacinės saugos misija įvykdyta tikrai nuotoliniu būdu – tai buvo ypatinga patirtis tiek Lietuvai, tiek ir TATENA.

VEIKLOS VERTINIMO KRITERIJAI

Vertinimo kriterijaus kodas	Tikslų, uždavinių, vertinimo kriterijų pavadinimai ir matavimo vienetai	Vertinimo kriterijų reikšmės		
		2020 m. siektina (planuota) reikšmė	2020 m. pasiekta (faktinė) reikšmė	Igyvendinimas (proc.)
	1 tikslas – užtikrinti veiksmingą branduolinės energetikos saugos valstybinę priežiūrą			
R-01-01-01-01	Poveikio priemonių taikymo dokumentuose nurodytais terminais pašalintų pažeidimų dalis (procentais)	100	100	100
R-01-01-01-02	Pirmojo lygio įvykių (pagal Tarptautinės atominės energijos agentūros Tarptautinę branduolinių ir radiologinių įvykių skalę (toliau – INES skalę), susijusių su pakopinės apsaugos (angl. <i>defence in depth</i>) principo užtikrinimo trūkumais, skaičius	ne daugiau 1	0	2020 m. pirmojo lygio įvykių (pagal INES skalę), susijusių su pakopinės apsaugos (angl. <i>defence in depth</i>) principo užtikrinimo trūkumais, nebuvo.
R-01-01-01-03	Pirmojo lygio įvykių (pagal INES skalę), susijusių su radionuklidų išmetimais ir apšvita jonizuojančiąja spinduliuote, skaičius	ne daugiau 1	0	2020 m. pirmojo lygio įvykių (pagal INES skalę), susijusių su radionuklidų išmetimais ir apšvita jonizuojančiąja spinduliuote, nebuvo.
R-01-01-01-04	Įvykių, susijusių su svarbių ir ypač svarbių įrenginių pažeidimais dėl tyčinių veikų, ir įvykių, susijusių su branduolinio kuro ciklo medžiagų, jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių, naudojamų verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, kontrolės praradimu, (pagal INES skalę klasifikuojamų kaip pirmojo lygio įvykiai), skaičius	ne daugiau 1	0	2020 m. vykių, susijusių su svarbių ir ypač svarbių įrenginių pažeidimais dėl tyčinių veikų, ir įvykių, susijusių su branduolinio kuro ciklo medžiagų, jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių, naudojamų verčiantis branduolinės energetikos srities veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, kontrolės praradimu, (pagal INES skalę klasifikuojamų kaip pirmojo lygio įvykiai), nebuvo.
	1 tikslo 1 uždavinys – autorizuoti Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai priskirtos priežiūros srities veiklas ir vykdyti jų priežiūrą			
P-01-01-01-01-01	Priimtų sprendimų dėl paraiškų gauti ar pakeisti licenciją teisės aktų nustatytais terminais dalis (procentais)	100	100	100
P-01-01-01-01-02	Tinkamai išnagrinėtų ir įvertintų saugą pagrindžiančių bei kitų saugos požiūriu aktualių dokumentų dalis (procentais)	100	99,5	99,5 ¹
P-01-01-01-01-03	Metiniame patikrinimų plane numatytų patikrinimų apimtį įvykdymas (procentais)	100	100	100
P-01-01-01-01-04	Laiku Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos parengtų ir Tarptautinei atominės energijos agentūrai, Europos Komisijai ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai pateiktų išvadų, ataskaitų, deklaracijų ar kitos informacijos branduolinio ginklo neplatavimo srityje dalis (procentais)	100	100	100
P-01-01-01-01-05	Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos darbuotojų, vykdančių branduolinės energetikos saugos valstybinę priežiūrą, prieinamumo prie visų Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos informacinių sistemų užtikrinimo dalis (procentais)	96	98	102,1 ²
	2 tikslas – užtikrinti tinkamą branduolinės energetikos saugos valstybinį reguliavimą			
R-01-01-02-01	Branduolinės energetikos saugos teisės aktų neatitikčių tarptautinėms sutartims, Europos sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktams skaičius	0	0	0
	2 tikslo 1 uždavinys – tobulinti branduolinės energetikos saugos reglamentavimo ir priežiūros sistemą			
P-01-01-02-01-01	Branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų rengimo ir peržiūros metiniame plane nustatytų darbų apimtį įvykdymas (procentais)	100	119	119 ³
P-01-01-02-01-02	Konsultacijų suteikimas ūkio subjektams teisės aktų nustatytais terminais (procentais)	90	100	111,1 ⁴

ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI

- Vykdyti galutinai sustabdytų Ignalinos AE energijos blokų ir jų eksploatavimo nutraukimo saugos priežiūrą.
- Vykdyti Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo saugos priežiūrą;
- Vykdyti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginių statybos ir eksploatavimo saugos priežiūrą.
- Užtikrinti branduolinio ginklo neplatavimo įsipareigojimų vykdymą ir vykdymo priežiūrą.
- Tobulinti branduolinės saugos reglamentavimo ir priežiūros sistemą.
- Pagal kompetenciją dalyvauti kaimyninių šalių branduolinių elektrinių saugos vertinime, sistemingai stiprinti tam reikalingus gebėjimus ir pajėgumus bei atstovauti šiuo klausimu Lietuvos interesus tarptautinėse organizacijose.
- Pagal kompetenciją pasirengti branduolinėms ir radiologinėms avarijoms, kurios gali įvykti Lietuvoje ir už jos ribų.

Ačiū už dėmesį !!!